

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Titulus XXIII. De Officio Archidiaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

TITVLVS XXIII.
De Officio Archidiaconi.

SUMMARIUM.

1. Ratio ordinis.
2. Archidiaconi etymon,
3. Dignitas & Potestas ei de communi,
4. Et speciali Jure competens.
5. Excommunicandi potestatem, à Jure non concessam,
6. Ei tribuit Consuetudo:
7. Ex qua ejus Officium varium est,
8. Pro Provinciarum & diocesum varietate,
9. Differentia inter eum & Vicarium generalem.

AD finem perductis Ordinandorum præsciendorumque qualitatibus & impedimentis, Gregoriana compilatio nos ducit ad declarandas quasdam Dignitates & Officia Ecclesiastica, annexam habentia jurisdictionem & administrationem Episcopali inferiorem: quæ inter primum & huic proximum locum obtinet Archidiaconus, teste Innocentio III. in c. Adhæc 7.

Est enim Archidiaconus, si nominis etymon spectemus, sic dictus; quod primus & quasi Princeps sit Diaconorum, & in Ecclesia Cathedrali, spectatò Jure, sicut dignitate, sic etiam potestate excellat post Episcopum: cujus, quia sollicitudinem in Foro externo gerit, Oculus & Vicarius vocatur, c. 1. & c. Adhæc cit. Neque id immeritò; cum ejus

Jurisdictioni non solum diaconi, sed presbyteri quoque & Archipresbyter ipsi, can. Perleſſus 1. §. Archipresbyter dist. 25. verbò, clerus secularis totus, tam intra quàm extra civitatem Episcopalem existens, sit subiectus, cc. cit. ad eumque pertineat visitatio Diocesis, c. Mandamus 6. conservatio, restauratioque Ecclesiarum, & generalis custodia sacrorum vasorum atque Ecclesiastici thesauri, c. 1. & c. Ea que 3. examen & præsentatio Ordinandorum, c. Ut nostrum 9. ipsiusque sit autoritate Episcopali Abbates & Abbatissas aliòsque beneficiatos immittere in corporalem possessionem, c. cit. ei demum etiam committi soleat in titutio destitutioque, c. Adhæc cit.

Neque de missione in possessionem dictis adversatur, c. Licet 28. de Prab. in 6. quò hæc, præsertim in beneficia curata, Episcopo adstruitur, ut sine ipso fieri non possit; quia textus iste intelligendus non est de ipsa ejusmodi in possessionem corporalem missionis executione, Archidiacono attributa, c. Ut nostrum cit. sed de decreto sive sententia, quæ clericum institutum in eam mittendum decernitur aut pronuntiat, Covarruv. Lib. 3. var. cap. 16. n. 7. V. Tertius & Barbosa in c. Adhæc cit. n. 6.

Et si verò Archidiaconus de Jure totius cleri curam habeat, ipsi tamen sine mandato & commissione speciali non competit institutio, quæ dicitur Au-

B b b b 3 thori.

thorizabilis; ac proinde sine ejusmodi mandato non potest alicui committere curam animarum, *c. Cum satis 4. facultas dandi literas Commendatitias vel Dimissorias. c. Significasti 8. jurisdictio in Regulares & Monasteria, etiam non exempta à Jurisdictione Episcopali, c. fin. & denique sententias excommunicationis aliisque censuras ferendi & promulgandi potestas: nisi hæc ab Episcopo ipsi committatur, ut colligitur ex *can. Nullus 16. q. 7. § Archidiaconus post can. Si quis 2. can. fin. dist. 94. & c. Archidiaconus 5. & c. fin. hic expressè habetur.**

Obstare his, & excommunicandi etiam potestas, *c. Dudum 24. de Elect. c. Referente 7. de Præbend. c. 1. De eo, qui furtivè & c. Romana 5. de Sent. excommunicat. in 6. ipsi tribui, & confirmari videtur ratione; quia ex una, Archidiaconus est Episcopi Vicarius, *c. 1. suæque dignitati annexam habet curam animarum, c. Cum in cunctis 7. § Inferiora de Elect. & fori externi jurisdictionem in alios clericos; ut eorum jurgia audire, sive lites & controversias cognoscere & per sententiam valeat definire, c. 1. c. Adhac 7. hæc Rubr. c. Presentata 30. de Testibus & c. Quoniam 2. Ne Prælati vices, & clericos propter excessus commissos punire possit, c. Clericis 7. de vita & honestat. Ex altera verò parte jurisdictio Fori externi, ne enervis & elusoria sit, coercitionem & contumaces compellendi, ac proinde in iudice Ecclesiastico censuras ferendi potestatem exigat, *c. 1. & c. Præterea 5. de Officio deleg. quia jurisdictione, sive à Jure sive ab homine alicui concessa, omnia quæ ad ipsius usum necessaria sunt, concessa præsumuntur, c. Præterea cit. & l. Cui jurisdictio 2. ff. de Jurisdic. atque hæc ratio & Juris allegationes apud Tholosan. Syntag. lib. 15. cap. 20. n. 6. tan-***

tum poterunt, ut censuras ferendi potestatem Archidiaconis de Jure competere, omnino existimaret.

Sed melius Azor *p. 2. Inst. lib. 3. cap. 14. q. 2. V. Atque hæc & Barbosa de Canon. & Dignit. cap. 5. n. 29. cum potestatem ex sui officii institutione hæc commissione Episcopi ipsi competere, agant; cum propter textus supra prædictum, c. Archidiaconus cit. tum verò, quòd Archidiaconus ex primæva officii institutione tantum habeat ministerium rerumque Ecclesiasticarum curam & administrationem, *can. 1. § Archidiaconus dist. 25. curam autem animarum de fori externi jurisdictionem non exercet, neque cognoverit de causis & promulgavit sententias censurarum, præcipue excommunicationis, nisi ex commissione & vice Episcopi, c. 1. cit. ibi. Ad vicem sui Episcopi & c. Archidiaconus cit. ibi, Cum jussione Episcopi* Cujus proprius mucro excommunicatio vocatur, *can. Visis in fine 16. q. 2.**

Neque contrarium evincunt supra allati textus & ratio; quia de causis cognoscendi, & præsertim excommunicandi potestatem, quæ ipsi ex Archidiaconatus institutione de Jure communi non competeat, progressu temporis in Romana primùm, deinde in aliis Ecclesiis sibi vindicare ceperunt, & tandem obtinuerunt vi consuetudinis vel potius præscriptionis, *Barbosa cit. n. 26. Suarez de Censur. disp. 2. s. 2. n. 9. Limita in c. Archidiaconus cit. in fine & Palao Traët. 29. disp. 1. p. 4. n. 2. Vicaria eam Senonensis, c. fin. cit. Rhenensis, c. Romana cit. Rothomagensis, c. Præterabili 7. de Sent. excommunicat. in 6. Comventensis, c. Licet 3. de Panis & aliis Archidiaconis cum tempore competitivè, notat Gonzalez in c. Archidiaconus cit. n. 6. & ipsam cum aliis jurisdictionibus alicui*

nis actibus & animarum cura competere posse, res apud DD. est omnino indubitata.

7. Ipsa etiam Consuetudo, quæ ut Sylvester monet, hac in re præcipuè attendenda est, Archidiaconi dignitatem, officium & potestatem admodum variavit; sic enim quantumvis de Jure communi; quòd propter ministerium semper adhareat Episcopo, istò inferioribus clericis omnibus atque ipsò etiam Archipresbyterò major sit, *can. 1. §. Archipresbyter dist. 25. c. Adhuc cit. in Paduana tamen civitate & Taurinensi Ecclesia ei Archipresbyter præfertur, ut cum Tufcho Prædic. V. Archidiaconus conclus. 482. n. 28. & 29. advertit Barbosa cap. cit. n. 40.* In Hispania tota nullus hodie Archidiaconus est, qui obtineat omnem potestatem, à Jure communi ipsi concessam, testibus Zerola in Praxi V. Archidiaconus cit. Barbosa n. 8. qui propterea in ea cessare ait Decretum Tridentini, in Archidiaconis gradum Doctoratus vel Licentiæ in Theologia vel Jure Canonico exigentis, *Sess. 24. cap. 12. de Ref.* In ejusdem Regni pluribus Ecclesiis plures, & in Toletana sex Archidiaconi sunt, teste Azor *cit. cap. 14. q. 7.* Parisiis Archidiaconus, etsi in dignitate constitutus sit, nullam: In Belgii novis præsertim & angustioris districtus Episcopatibus autoritatem nonnihil diminutam: contra in latè extensis Dioecesebus valde amplam potestatem habet, teste Zypæo *Analyf. cit. de Officio Archidiacon. V. Denique;* sic enim in dioecesi Leodiensi plures Archidiaconi eam, in certos districtus distributam, gubernant. In Germaniæ reliquæ Ecclesiis quibusdam (& Parisiensi, teste *cit. Tufcho n. 3.*) Archidiaconus quidem dignitatem & inter canonicos præminentiam, sed jurisdictionem omnino nullam, vel

in solos clericos & Ecclesias Civitatis Episcopalis, aut certi districtus huic adiacentis exercendam habet, ut videre est in Synodo Augustana sub Ottone S. R. E. Cardinale & Episcopo celebrata *cap. 7. & Laiman in c. fin. n. 1.* observat. Aliubi, ut in Archidioecesi Salisburgensi Archidiaconatus annexi sunt Abbatis & Præposituris Regularibus: quarum Prælati de matrimonialibus aliisque causis Ecclesiasticis in prima instantia cognoscunt, Engel *ad hanc Rubr. n. 4.* alibi nullus est Archidiaconus, sed ejus officium obeunt Archipresbyter vel Decanus Cathedralis, & præsertim Vicarius generalis sive, ut in Jure non rarè & Curia Romanæ stylo vocatur, Officialis, Laiman *in c. 1. cit. n. 2.*

Est tamen inter Archidiaconum & Vicarium generalem, sive Officiale, etsi vices Episcopi in Foro externo & contentioso uterque gerat, differentia non una; etsi enim tam Archidiaconatus, quàm ejusmodi Vicariatus dignitas sit: & sicut Vicarius, sic etiam Archidiaconus Episcopi vices in foro contentioso, saltem ex consuetudine gerat; iste tamen in primis Vicarius Episcopi Natus & perpetuus: ille verò Datus & solummodo temporalis est; quia Archidiaconatus confertur in titulum eique officium vicarii annexum est à Jure: Officialis autem Vicariatum accipit ab homine scilicet ab Episcopo, & non in titulum; idèoque ad istius libitum auferri potest, Panormit. *consil. 21. n. 1. & Barbosa cit. cap. 5. n. 36. & Laiman in c. 1. cit. n. 3.* Deinde jurisdictio Ordinaria illius directè & in specie à Jure seu Canone vel huic æquivalente Consuetudine: indirectè verò ab homine sive Episcopo instituente vel confirmante descendit: istius autem directè provenit ab Episcopo, indirectè autem solum à Canone, quatenus Jus

nus Jus Ecclesiasticum concedit facultatē officium suum ordinariū alteri committendi: licet alius iudex inferior jurisdictionem suam Ordinariam alteri committere non possit, per tradita à DD. in l. *Qui neque* 81. ff. de *Judiciis* Maranta de *Ord. Jud.* p. 4 n. 52. Denique Archidiaconus, licet Episcopo subordinatam, propriam tamen jurisdictionem & ab Episcopali distinctum tribunal habet; ideoque ab ipso ad Episcopum appellari potest, c. *Referente* 7. de *Prabend.* sicut

à Principum vicariis & Urbium praefectis ad Principem appellatur, Glossa in l. *C. De offic. Vicarij*: etsi ad Episcopum appellari nequeat à Vicario generali, c. *Non putamus* 2. de *Consuet.* in 6. qua hujus jurisdictione ab Episcopali indistincta, & consistorium seu tribunal utriusque idem est, c. *Romana* 3. pr. de *Appellat.* in 6. Panormit. l. *cit.* n. 2. Tuschus *conclus.* n. 20. & Laiman *cit.* n. 3.

TITULUS XXIV.

De Officio Archipresbyteri.

SUMMARIUM.

1. *Hic minor Archidiacono, & vel Urbanus est vel Ruralis.*
2. *Urbanus obtinet dignitatem.*
3. *Ejus officium & potestas,*
4. *Consuetudine passim immutata.*
5. *Ruralis nec dignitatem,*
6. *Nec fori externi jurisdictionem habet:*
7. *Nisi ex commissione vel alio jure speciali.*

1. **A**rchipresbyter, sic dictus, quod reliquis Presbyteris in his, quae Sacerdotalis officii sunt, quasi quidam Princeps cum imperio praesit: qui, licet honore, dignitate & jurisdictione Archidiacono minor, quin ei subiectus sit, *can. 1. §. Archipresbyter dist. 25. & c. Adhuc* 7. de *Officio Archidiaconi*, illò tamen major est Ordine

& Consecratione: & Natus, hoc est Jure datus Episcopi Vicarius in solennitate celebratione Missarum, in inchoatione Officii, dandaque in eo Benedictione, & in foro Poenitentiali, prout determinatur ex *cit. & c. 1.* junctâ Glossâ 7. ubi esse Tuschus *Practic. V. Archidiaconus conclus. 482. n. 12.* & Barbosa de *Canon. & Dignit. cap. 5. n. 42.* ubi tamen utriusque excipiendum censent Archidiaconum in Presbyteratus Ordine constitutum: cum enim talis Ordine par, dignitate & potestate major sit, Archipresbyterum etiam in Divinorum celebratione praecedet: nisi aliud exigat Consuetudo vel aliud Jus speciale.

Est autem Archipresbyter, secundum Hostiens. in *Summa hie n. 1.* duplex unus Urbanus, alter Ruralis. Urbanus sive Civitatis dicitur, qui praesit Presbyteris in civitate Episcopali, & Decanus Ecclesiae Cathedralis vel Collegatae. Barbosa *Jur.*